

V předkládané práci se nejprve zabývám historickým vývojem postavení ženy ve společnosti a následně také aspekty zaměstnanosti žen v dnešní době a jejich postavením v pracovněprávních vztazích ovlivněném zejména požadavky moderní společnosti. Ta na ženy klade nemalé nároky. Skloubit pracovní a rodinný život je nejednoduché. Přesto je zaměstnanost žen v České republice jedna z nejvyšších v Evropě. Podstatným faktorem je potřeba dvojího příjmu k náležitému zajištění životní úrovně rodiny. Statistiky také ukazují, že ženy s vyšším vzděláním mají také větší potřebu se zapojit do pracovního procesu a využít tak načerpané vědomosti. Čím usilovněji se žena věnuje svému zaměstnání, tím méně jí zbývá času na péči o rodinu a děti. Sílí tak požadavek na rovnoměrné rozdělení povinností v rodině mezi muže a ženu, a to jak při správě domácnosti tak při péči o děti. Toto výraznější zapojení mužů do běžného chodu domácnosti se však daří jen pomalu. Ačkoli muž má dnes stejné možnosti pečovat o děti a rodinu jako žena, najdeme tatínků na mateřské dovolené jen poskromnu.

Ve své práci rovněž vymezuji pojem zvláštních pracovních podmínek žen a mapuji utváření jeho obsahu od 19. století až k dnešním dnům. Žena byla s prudkým rozvojem průmyslu využívána jako levná pracovní síla. Postupem doby však stále sílil tlak na zlepšení pracovních podmínek zaměstnanců. Tato potřeba byla u zaměstnankyň ještě výraznější a to jak vzhledem k fyziologickým rozdílům jejich organismu tak také k úloze ženy

jako matky. V období těhotenství a krátce po porodu nemohla být žena evidentně zaměstnávána ve stejném rozsahu jako doposavad. Některé práce se pro ni staly zcela nevhodnými. A tak se postupně začaly prosazovat nároky žen na zvláštní pracovní podmínky.

Těžiště mé práce spočívá v současné platné právní úpravě a rovněž v nutném zohlednění požadavků mezinárodněprávních a závazků plynoucích pro naši republiku z členství v Evropské unii, včetně některých významných rozsudků ESD. V současné době jsme svědky určité redukce rozsahu prací, které jsou ženám zakázány. Důvodem rušení těchto zákazů je zejména sílící požadavek na rovnost mužů a žen. A tak i současné poslední omezení zaměstnávat ženy pracemi v podzemí se v dohledné době stane minulostí. Do budoucna je tak posílena svobodná vůle zaměstnankyně určitou práci vykonávat. Nadále je však zachována vysoká úroveň ochrany žen těhotných, kojících a žen do 9. měsíce po porodu a rovněž zaměstnanců pečujících o děti zákonem stanoveného věku.

Závěr práce věnuji bližšímu pohledu na podmínky čerpání mateřské a rodičovské dovolené a také na sociální zabezpečení poskytované osobám, které pečují o děti v jejich útlém věku. Délka mateřské i rodičovské dovolené je v České republice jedna z nejdelších ve světě. Tato úprava odpovídá četným lékařským i pedagogickým výzkumům, které potvrzují, že první roky života jsou pro psychický vývoj a formování charakteru dítěte ty nejdůležitější. Je tak v zájmu každé společnosti umožnit rodičům náležitou péči o jejich děti. V období péče o dítě však zpravidla jeden z rodičů opouští své dosavadní zaměstnání, aby se tak mohl plně věnovat dítěti. Tím ale často dochází také k již méně žádoucímu snížení příjmů. I tento fakt náš stát reflektuje ve svém sociálním zákonodárství s cílem napomoci uspokojit ekonomické nároky rodiny v tomto období. Po určitou dobu je zaměstnanec zajištěn dávkami nemocenského pojištění. Po zbytek období, ve kterém pečuje o dítě nebo v případě, že nesplňuje podmínky

nároku na dávky nemocenského pojištění, mu náleží dávka státní sociální podpory – rodičovský příspěvek. Od nového roku je příslušnou novelou zákona o státní sociální podpoře umožněno jeho čerpání ve třech různých délkách a tomu odpovídajících výších. Bude zajímavé sledovat, nakolik rodiče variabilitu čerpání rodičovského příspěvku využijí.